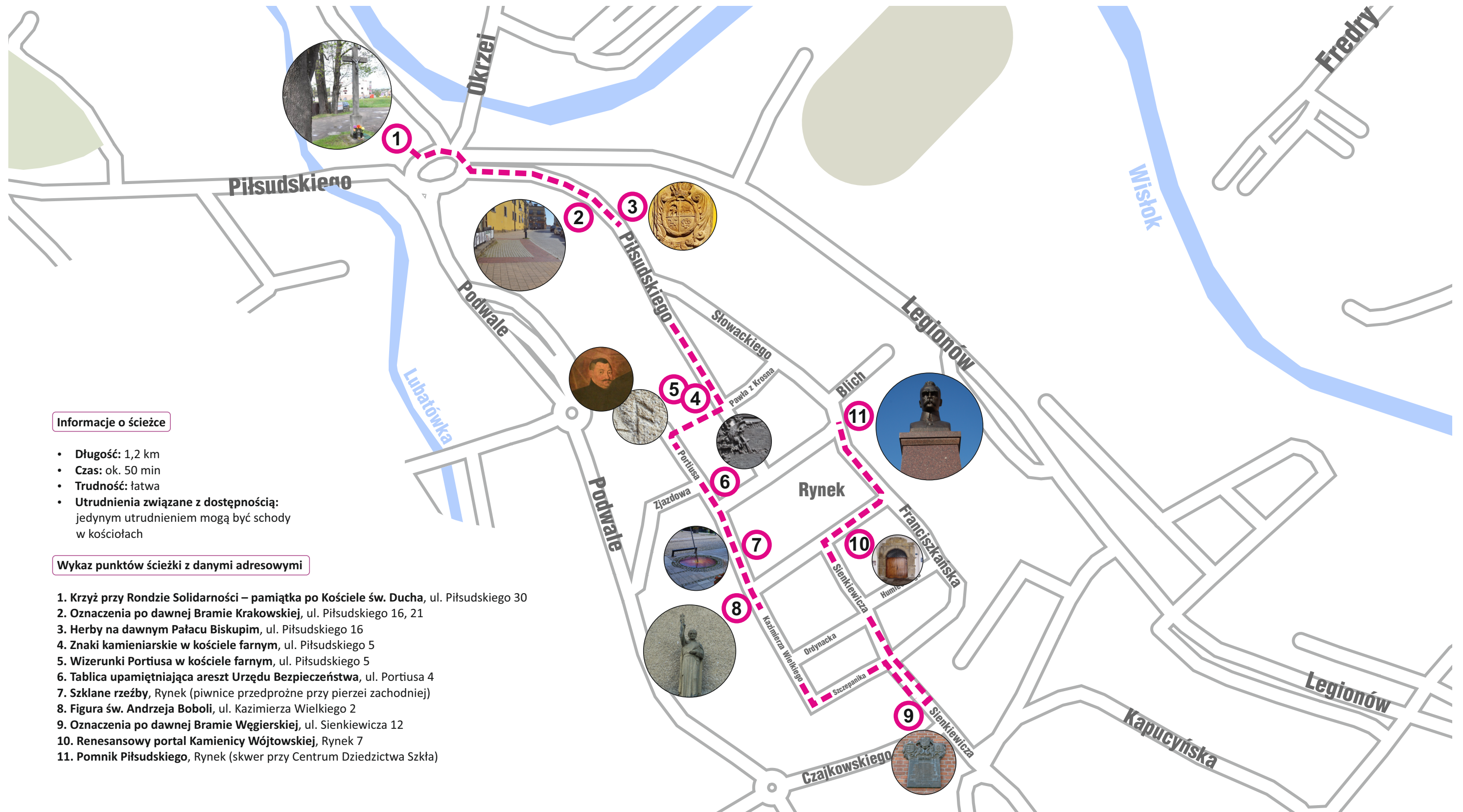

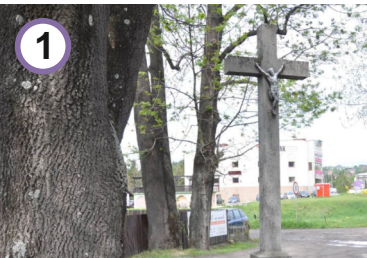

Informacje o ścieżce

- **Długość:** 1,2 km
- **Czas:** ok. 50 min
- **Trudność:** łatwa
- **Utrudnienia związane z dostępnością:** jedynym utrudnieniem mogą być schody w kościołach

Wykaz punktów ścieżki z danymi adresowymi

1. Krzyż przy Rondzie Solidarności – pamiątka po Kościele św. Ducha, ul. Piłsudskiego 30
2. Oznaczenia po dawnej Bramie Krakowskiej, ul. Piłsudskiego 16, 21
3. Herby na dawnym Pałacu Biskupim, ul. Piłsudskiego 16
4. Znaki kamieniarskie w kościele farnym, ul. Piłsudskiego 5
5. Wizerunki Portiusa w kościele farnym, ul. Piłsudskiego 5
6. Tablica upamiętniająca areszt Urzędu Bezpieczeństwa, ul. Portiusa 4
7. Szklane rzeźby, Rynek (piwnice przedprożne przy pierzei zachodniej)
8. Figura św. Andrzeja Boboli, ul. Kazimierza Wielkiego 2
9. Oznaczenia po dawnej Bramie Węgierskiej, ul. Sienkiewicza 12
10. Renesansowy portal Kamienicy Wójtowskiej, Rynek 7
11. Pomnik Piłsudskiego, Rynek (skwer przy Centrum Dziedzictwa Szkła)

1. KRZYŻ PRZY RONDZIE SOLIDARNOŚCI – PAMIĄTKA PO KOŚCIELE ŚW. DUCHA ul. Piłsudskiego 30
Przed wiekami w polskich miastach była tylko jedna parafia, z głównym kościołem nazywanym z niemiecka farą i kościołami filialnymi. Klasztory nie miały parafii. Krosno miało na przedmieściach cztery drewniane świątynie podległe kościołowi farnemu. Do dzisiaj zachował się jedynie kościół św. Wojciecha. Obok obecnego Ronda Solidarności znajdował się kościół pw. Świętego Ducha. Dedykacja jest świadectwem, że przy nim znajdował się szpital – w dzisiejszym znaczeniu – przytułek. Przy szpitalu był cmentarz, funkcjonujący do XIX wieku. Dzisiaj na miejscu kościoła i cmentarza stoi krzyż ufundowany przez burmistrza Jana Świętnickiego.

2. OZNACZENIA PO DAWNEJ BRAMIE KRAKOWSKIEJ ul. Piłsudskiego 16, 21
Krosno posiadało dwie bramy w ciągu murów miejskich: Węgierską – od południowego wschodu i Krakowską – od północnego zachodu. Oznaczenie miejsca po Bramie Krakowskiej jest dzisiaj symboliczne, w postaci zarysu na chodnikach z szarej i czerwonej kostki. Badania archeologiczne nie odnalazły śladów budowli. Przypuszcza się, że była niezbyt imponujących rozmiarów. W podziemiach dawnego Pałacu Biskupiego – dzisiaj siedziby Muzeum Podkarpackiego – zachował się 25-metrowy fragment muru obronnego i relikty baszty z 2.pół. XIV wieku. Była ona wzmocnieniem obrony miasta od strony Bramy Krakowskiej, która przetrwała do XVII wieku.

3. HERBY NA DAWNYM PAŁACU BISKUPIM ul. Piłsudskiego 16
Na frontowej ścianie dawnego Pałacu Biskupiego (obecnie Muzeum Podkarpackie) znajdują się dwa kamienne owale. Są to kartusze herbowe Zofii z Ligęzów Skotnickiej i Jana Skotnickiego. Jan Skotnicki był właścicielem części górnej zamku Kamieniec i stał się pierwowzorem postaci Rejenta Milczka z komedii Fredry *Zemsta*. Skotnicka po śmierci męża w 1621 roku, przez kilkanaście lat była właścicielką pałacu. Są to kartusze czteropolowe i przedstawiają: herb ojca, herb matki, herb babki macierzystej i herb babki ojcowskiej. Na lewym kartuszu – Jana Skotnickiego – umieszczono herby: Grzymała II, Junosza, Gozdawa, Poraj. Na prawym kartuszu Zofii widnieją herby: Półkozic, Trąby, i dwukrotnie Leliwa. Pomiędzy kartuszami znajduje się figura Chrystusa Króla.

4. ZNAKI KAMIENIARSKIE W KOŚCIELE FARNYM ul. Piłsudskiego 5
Krośnieńska fara została wzniesiona w XIV w., a budowę kościoła najprawdopodobniej wspierał finansowo Kazimierz Wielki. W tylnej części kościoła łączył się z wieżą dzwonnicy, będącą również elementem obwarowań miasta. Najniższe części wieży zbudowano z dużych ociosanych kamieni. Każdy kamieniarz gotowy materiał oznaczał swoim znakiem. Dzięki temu można było rozliczyć rzemieślnika z wykonanej pracy, zarówno jeżeli chodzi o jakość, jak i o ilość obrobionego budulca. Znaki są proste, schematyczne, tak żeby łatwo dało się je wykuć w kamieniu. Górne piętra wieży zostały rozebrane w XVIII wieku, ze względu na zły stan techniczny, a jej dawne wejście jest tylnym przedsionkiem fary. Można w nim do dzisiaj zobaczyć wyryte znaki kamieniarskie.

5. WIZERUNKI PORTIUSA W KOŚCIELE FARNYM ul. Piłsudskiego 5
Robert Wojciech Portius był najbogatszym mieszkańcem Krosna XVII wieku. Był on wielkim dobrodziejem krośnieńskiej fary, ale nie zapomniał o tym, aby upamiętnić swoją osobę. W bocznym ołtarzu, na obrazie przedstawiającym adorację Najświętszego Sakramentu, postać Portiusa widnieje razem ze znamienitymi postaciami ówczesnej epoki. Można go rozpoznać po charakterystycznej czarnej szacie, w którą zwykł się ubierać. W Kaplicy św. Wojciecha umieszczono obraz przedstawiający wykupienie zwłok świętego z rąk Prusów. W tłumie przyglądających się wydarzeniu odnaleźć można Portiusa. Jego przedstawienie portretowe znajduje się w Kaplicy św. Piotra i Pawła, nazywanej kaplicą Portiusów, w której prawdopodobnie jest pochowany razem z żoną. Natomiast jego herb mieszczański – tzw. gmerk, znajduje się nad wejściem do kaplicy oraz na ławce, w której zasiadał z żoną (dziś ustawionej w tylnej części kościoła).

6. TABLICA UPAMIĘTNIAJĄCA ARESZT URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA ul. Portiusa 4
Tablica z brązu upamiętniająca znajdujące się w tym miejscu więzienie Powiatowego UB w Krośnie. Funkcjonowało ono w latach 1944-1956. Osadzono w nim łącznie 1458 osób. Więźniowie przetrzymywani byli w piwnicach aresztu śledczego, w których warunki bytowe były fatalne, głównie ze względu na bardzo zły stan sanitarny piwnic, pozbawionych okien i mocno zawilgoconych. Byli bici i torturowani psychicznie. Do dzisiaj na ścianach widoczne są napisy pozostawione przez torturowanych i skazanych na śmierć ludzi.

7. SZKLANE RZEźBY Rynek
Przy wejściu do piwnic przedprożnych na rynku możemy zobaczyć powiększony wielokrotnie model puszczeli hutniczej, dzięki której hutnicy potrafili „wydmuchiwać” szklane przedmioty o wspaniałych kształtach. Obiekt ustawiono w 2012 roku z okazji otwarcia Centrum Dziedzictwa Szkła. W jego obrębie odnaleźć można więcej takich puszczeli - wystarczy dobrze poszukać.

8. FIGURA ŚW. ANDRZEJA BOBOLI ul. Kazimierz Wielkiego 2
Na ulicy Kazimierza Wielkiego znajduje kamienica wyróżniająca się charakterystycznymi detalami – figurą św. Andrzeja Boboli umieszczoną pomiędzy herbami właścicieli (Ślepowron Marii ze Skibniewskich Ostaszewskiej oraz Ostoja Józefa Ostaszewskiego). Poniżej umieszczono datę budowy – 1938. Był to rok, w którym papież Pius XI kanonizował Bobolę, którego kult rozwijał się od Jego męczeńskiej śmierci w 1657 r. Również w 1938 roku ciało świętego, po wielu perypetiach, trafiło wreszcie do Warszawy. Bobola uważany jest za autora ślubów lwowskich z 1656 roku, w których Matkę Bożą uznano za Królową Polski, a od 2020 roku jest jednym z patronów Polski.

9. OZNACZENIA PO DAWNEJ BRAMIE WĘGERSKIEJ ul. Sienkiewicza 12
Na budynku Sądu Okręgowego wmurowano tablicę upamiętniającą znajdującą się tu niegdyś Bramę Węgierską. Na tablicy umieszczono napis: *Hic pax* (dosłownie: *Tutaj pokój*). Okazała brama, znacznie większa niż Brama Krakowska, rzeczywiście mogła zapewniać miastu pokój. O rozmiarach budowli świadczą fundamenty, odnalezione podczas badań archeologicznych w 2014 roku. Mają one 12 m długości. Brama Węgierska znajdowała się od strony, od której był najłatwiejszy dostęp dla napastników ze względu na płaskie tereny (obecnie ul. Staszica). Od strony zewnętrznej trudno było dostać się pod bramę. Najpierw trzeba było pokonać tzw. szyję bramną, która dodatkowo wzmocniała obronę.

10. RENESANSOWY PORTAL KAMIENICY WÓJTOWSKIEJ Rynek 7
W podcieniach najstarszej krośnieńskiej kamienicy, zwanej wójtowską, zachowały się cztery XVI-wieczne kamienne kolumny w stylu jońskim. Największą uwagę zwraca jednak okazały, wczesnorenesansowy kamienny portal w formie półkolistej arkady wspartej na zdobionych filarach. Arkadę wieńczą płaskorzeźbione lwy, trzymające w łapach tarczę z orłem i monogramem Zygmunta Starego - literą „S”. Poniżej, na froncie zwornika arkady, umiejscowiony jest gmerk w formie liter „IS” które mogą dotyczyć Hieronima Stano (rajcy krośnieńskiego), bądź też Jana Schelnara - budowniczego. Co ciekawe, kamienica nigdy nie była siedzibą wójtów, a jej nazwa wzięła się zapewne stąd, że zamieszkiwali ją niegdyś wójtowie sądowi.

11. POMNIK PIŁSUDSKIEGO Rynek, skwer przy CDS
Inicjatywa budowy pomnika została zapoczątkowana na sesji Rady Miejskiej Krosna w dniu 16 V 1935 r. Realizacja planu została pokrzyżowana przez wybuch II wojny światowej, a do pomysłu powrócono dopiero po siedemdziesięciu latach. Pomnik stanął w miejscu, które wybrano już w latach 30. XX w., a jego kształt nawiązuje do pomników z tego okresu. Monument autorstwa Władysława Dudka z Krakowa, odsłonięto 15 sierpnia 2005 r. – w dniu Święta Wojska Polskiego.

? Zagadki:

1. Który ze znanych mieszczan krośnieńskich widnieje na obrazie przedstawiającym wykupienie ciała św. Wojciecha z rąk Prusów?
2. Jak nazywamy herb mieszczański?
3. Co znaczy łacińska sentencja „Hic Pax” umieszczona na tablicy przy Bramie Węgierskiej?